

De Groninger Blaarkop

Wat zijn de aandachtspunten bij het opzetten van een fokprogramma voor de Groninger Blaarkop?

Kirsten Ketel
Dronten 24 maart 2007
CAH Dronten,
Module Team VFK

De Groninger Blaarkop

Wat zijn de aandachtspunten bij het opzetten van een fokprogramma voor de Groninger Blaarkop?

Kirsten Ketel
Dronen 24 maart 2007
CAH Dronen,
Module Team VFK

Voorwoord

Voor u ligt het verslag over het optimale fokkerijprogramma voor het Groninger Blaarkop rund. Dit verslag is geschreven in als opdracht voor het moduul veefokkerij. Het geeft een beeld van een optimaal fokprogramma voor het zeldzame rund de Groninger Blaarkop.

Ik wil graag de volgende mensen bedanken die hebben mee geholpen met het tot stand komen van dit verslag:

Dhr. Van Diepen, voor geven van de colleges en het begeleiden van het project;

Dhr. Nolles, voor het begeleiden van het project.

Mevr. Z. Faber, voor het beschikbaar stellen van informatie

Mevr. G Streefkerk, voor het beschikbaar stellen van informatie.

Dhr. B. Barkema, voor het beschikbaar stellen van informatie en het geven van diverse adressen

Zonder hulp van bovengenoemde personen was het niet mogelijk dit verslag te maken, in de vorm zoals het nu voor u ligt.

Ik ben tijdens heb tijdens het schrijven van dit verslag mogen ervaren hoe bevlogen de mensen zijn die zich bezig houden met de blaarkop in al zijn facetten. Hierdoor ben ik zelf ook erg enthousiast geworden over de blaarkop als dier dat het waard is om beschermd te worden. Ik hoop dat u net zoveel plezier heeft aan het lezen van dit verslag, als ik heb gehad bij het maken ervan.

Dronten, 24-03-2007

Kirsten Ketel

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Hoofdstuk 1 geschiedenis	6
1.1 Het oerrund.....	6
1.2 Stamboeken	6
1.2.1 Het begin	6
1.2.2 Het Groninger stamboek.....	7
1.2.3 Het Blaarkop Rundvee Syndicaat	7
1.2.4 Toekomst visie	7
Hoofdstuk 2 De huidige stand van zaken.	8
2.1 Stieren	9
Hoofdstuk 3 Inteelt	9
3.1 Gevolgen van inteelt	10
3.1.1 gunstige gevolgen inteelt.	10
3.1.2 ongunstige gevolgen inteelt.	10
3.2 Voorkomen van inteelt.....	10
3.3 Inteelt in de Blaarkop fokkerij.....	11
Hoofdstuk 4 Fokprogramma's	12
4.1 doel van een fokprogramma	12
4.2 Fokprogramma Blaarkoppen	12
4.2.1 Behoud van genetische diversiteit.....	12
4.2.2 Fokken op productie.....	12
4.2.3 Fokken op authentieke eigenschappen.....	13
4.3 aandachtspunten.....	13
Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen.	14
5.1 gegevens verzameling	14
5.2 Genetische spreiding behouden.	14
5.3 Promotie van het ras.....	14
Bijlage 1 Inteelt	16
Bronnen.....	17

Inleiding.

Het Groninger Blaarkop rund is in Nederland een zeldzaam landbouwhuisdier. Daarom is het van belang dat de runderen die er nog zijn fokzuiver zijn en dat er ook geen sprake is van inteelt. Om dit te realiseren moet er een goed fokprogramma zijn van de overgebleven stieren en koeien. Een groot probleem hierbij is dat de blaarkop niet meer als productie dier gehouden wordt ,maar voornamelijk bij hobby houders staat of dat hij gebruikt wordt in begrazingsprogramma's. De vraag die in dit verslag centraal staat is: "Wat zijn de aandachtspunten bij het opzetten van een fokprogramma voor de Groninger Blaarkop"

Een antwoord op deze vraag zal gezocht worden door middel van literatuuronderzoek op internet, alsmede literatuur die in boek vorm geschreven is, en er wordt informatie ingewonnen bij partijen die betrokken zijn bij het behoudt van het blaarkop rund. Dit gebeurt door middel van brieven/ e-mail en als het nodig mocht zijn een persoonlijk gesprek, om tot meer informatie te komen.

In het eerste hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de ontwikkeling van het oerrund tot de huidige Groninger Blaarkop. Het tweede hoofdstuk stelt orde op zake, hierin wordt een beeld gegeven van de stand van zaken omtrent de aantallen Groninger Blaarkoppen er nog zijn in Nederland. Het derde hoofdstuk gaat dieper in op de erfelijkheidsleer en met name over het overerven van het blaarkoppatroon zoals het nu geldt rasstandaard. Het vierde hoofdstuk behandelt de fokkerij, en een goed fokprogramma wordt daarin besproken. Als laatste volgen er conclusies en aanbevelingen waarop gelet moet worden bij een fokprogramma voor de Groninger blaarkop

Hoofdstuk 1 geschiedenis

Voordat er inzicht gekregen kan worden over hoe het mogelijk is een goed fokprogramma op te zetten, is het van belang waar onze koeien eigenlijk vandaan komen en hoe de ontwikkeling is geweest.

1.1 Het oerrund

Onze huidige koe stamt af van het oerrund (*Bos primigenius*). De stieren waren zwartbruin en hadden een lichte aalstreep en een lichte ring om de neus. De schofthoogte was tot 2 meter. De koeien waren kleiner tot 1.70 meter en waren roodbruin van kleur. Allebei de geslachten hadden liervormige hoorns. Dit is bekend geworden naar aanleiding van de grottekeningen die ze in Frankrijk en Spanje hebben aangetroffen.

Figuur 1 oeros afgebeeld in de grottschilderingen in Lascaux, Frankrijk.¹

Het oerrund is afkomstig uit Azië en is na de laatste ijstijd naar Europa gekomen. Het oerrund werd veel bejaagd en in tussen 300-400 NC stierven de laatste dieren in Nederland. Door de slechter wordende voedselvoorraad verdween het oerrund (1200-1400) vermoedelijk is het laatste oerrund afgeschoten in Polen in het jaar 1627. De Yak uit Azië is verwant aan het oerrund. Deze is ongeveer 6000 jaar geleden gedomesticeerd door de mens. Zo is het oerrund getemd en door het kruisen met de kleinste dieren werd de schofthoogte van deze runderen ook steeds minder. De dieren werden in eerste instantie gehouden voor de vachten die ze leverden en het vlees. Later kwam men erachter dat de dieren zich ook heel goed leenden voor het trekken van lasten en het werk op het land. Mensen gingen met hun dieren rondtrekken zo kwam het dat er verschillende rassen en soorten rundvee ontstonden. Pas jaren later kwam men erachter

1.2 Stamboeken

1.2.1 Het begin

In 1897 wees de toenmalige directeur van de landbouw er bij het landbouwhuishoudkundige congres erop dat er in Nederland drie typen vee te onderscheiden zijn namelijk: het Hollands Friese, het Groninger en het IJselvee slag. In 1902 was er een reorganisatie van het NRS tot stand (opgericht in 1874), hierbij werd het Nederlandse vee opgedeeld in drie klassen: het zwartbonte Hollandse veeslag, het zwartbaard- en zwartwitkop Groninger veeslag en het

¹ <http://www.petermaas.nl/extinct/speciesinfo/oeros.htm>

roodbonte IJselveeslag. Als deze klassen hadden een eigen boekhouding. Er werd nog een vierde afdeling gesticht voor veeslagen die niet onder de andere drie konden worden ondergebracht. In 1906 kwam er een laatste definitieve indeling van het Hollandse vee: zwartbont Fries- Hollands, het zwartblaard- en Groningse ras en het roodbonte Maas- Rijn- IJselveeslag.²

1.2.2 Het Groninger stamboek.

In 1908 scheidden de Groningers zich af, en richtten hun eigen Groninger rundveestamboek op. De naam hiervan werd in 1918 veranderd in Groninger Blaarkop rundvee Stamboek. De reden hiervan was dat er onenigheid ontstaan was over de puntenschaal bij keuringen en men wilde roodkleurige dieren in kunnen schrijven.

Met de komst van de Holstein koeien uit Amerika, werd het dubbeldoel ras (Groninger Blaarkop) minder belangrijk in Nederland, alle veehouders gingen letten op melkproductie. Hiermee kwam er een uniform soort koe en werden de specifieke rassen die er in Nederland tot die rondliepen tijd opgezwolgen in de massa. Enkele veehouders zijn altijd trouw gebleven aan hun dieren maar heel veel waren het niet. Dit heeft er in geresulteerd dat de Groninger bijna verdwenen was uit het Nederlandse landschap. Om deze oude koe te behoeden voor uit sterven werd er in 1986 een nieuw stamboek opgericht het Blaarkop Rundvee Syndicaat.

1.2.3 Het Blaarkop Rundvee Syndicaat

Het BRS wordt opgericht als V.O.F. door 4 bezorgde fokkers. Het doel van de BRS is het instandhouden van het ras en zo mogelijk verbeteren van het ras. Ze doen dit doormiddel van het opsporen, opfokken en via KI beschikbaar stellen van grotendeels fokzuivere blaarkop stieren. De eerste vijf stieren werden door de BRS zelf naar de boeren vermarkt.

Dit was een groot succes. Dit succes heeft er voor gezorgd dat er een samenwerkingsverband is aan gegaan met het huidige Hollands Genetics (HG). Als er door het BRS een nieuwe stier gevonden wordt dan kan HG er zoveel als gewenst van afnemen. Ook met andere KI-organisaties zijn er zulke samenwerkingsverbanden ontstaan in 1991. Tegenwoordig zijn er verschillende KI-organisaties die blaarkop stieren op de kaart hebben staan.

1.2.4 Toekomst visie

Duurzaamheid is in de Holstein-Frisian wereld een steeds belangrijker wordend item met betrekking tot fokkerij. De huidige dieren die nu in de stallen staan hebben problemen om de hoge productie aan te kunnen. Daarom worden er steeds meer alternatieven gezocht om de duurzaamheid te verhogen. Een van de manieren om de duurzaamheid te verhogen is om dieren te gebruiken die een wat forser uiterlijk hebben (dubbeldoelrassen). Deze dieren geven minder melk maar zijn wel in staat op zich zelf te passen. Hierin ligt een kans voor de blaarkop. Een andere ontwikkeling is het feit dat een (klein) aantal veehouders de omslag maakt van gangbaar naar biologisch. Ook voor dit type bedrijven zijn blaarkoppen geschikt. Zij kunnen toe met een rantsoen dat schraler is dan dat door Holstein-Frisians gewenst wordt.

² D.L. Bakker, Rundvee, 1948. uit: Een land vol vee. A. Fokkinga pagina 25

Hoofdstuk 2 De huidige stand van zaken.

Nadat in de jaren 80 door bezorgde fokkers en liefhebbers van het ras aan de bel is getrokken en een eigen organisatie is opgericht zijn er meer dieren gekomen. De grote moeilijkheid met het zoeken naar cijfers over de blaarkop populatie is dat niet alle blaarkop veehouders mee doen aan de melkcontrole en dat er ook veel dieren niet ingeschreven staan bij een stamboek.

Aantal geboren dieren Zwart blaar³

	Stamboek			Niet stamboek		
	Vrouwelijk	Mannelijk	Totaal	Vrouwelijk	Mannelijk	Totaal
2003-2004	580	459	1039	139	347	486
2004-2005	705	549	1254	143	356	499
2005-2006	706	539	1245	169	410	579

Uit deze tabel kan worden afgelezen dat het totaal aantal zwart blaar dieren dat geboren wordt toeneemt. In de tabel hieronder is te zien dat dit niet het geval is met de roodbonte dieren hiervan worden erin de loop van de jaren minder geboren.

Aantal geboren dieren rood blaar⁴

	Stamboek			Niet stamboek		
	Vrouwelijk	Mannelijk	Totaal	Vrouwelijk	Mannelijk	Totaal
2003-2004	831	557	1388	156	437	593
2004-2005	786	525	1311	119	405	524
2005-2006	717	531	1248	159	350	509

De productie van de blaarkop is niet zo hoog als de Holstein-Frisian het volgende overzicht geeft de productie van de blaarkoppen ten opzichte van de Holstein-Frisian over een 3 tal meetperiodes hier bij gaat het om de 305 dagen productie.⁵

	Aantal koeien		Kg Melk		% vet		% eiwit	
	Blaar	HF(zwartbont)	Blaar	HF	Blaar	HF	Blaar	HF
2003-2004	608	562202	5.874	8.442	4.40	4.32	3.57	3.43
2004-2005	593	552125	5.836	8.541	4,39	4,34	3,58	3,45
2005-2006	573	537248	5.875	8.668	4.41	4.30	3.59	3.45

Ook uit deze cijfers blijkt dat het aantal dieren afneemt, dit kan te maken met dieren die niet in de stamboeken zijn ingeschreven. Veel veehouders die werken met blaarkoppen zijn lowbudget veehouders waardoor ze niet investeren in stamboeken en melkcontrole.

³ jaar statistieken NRS

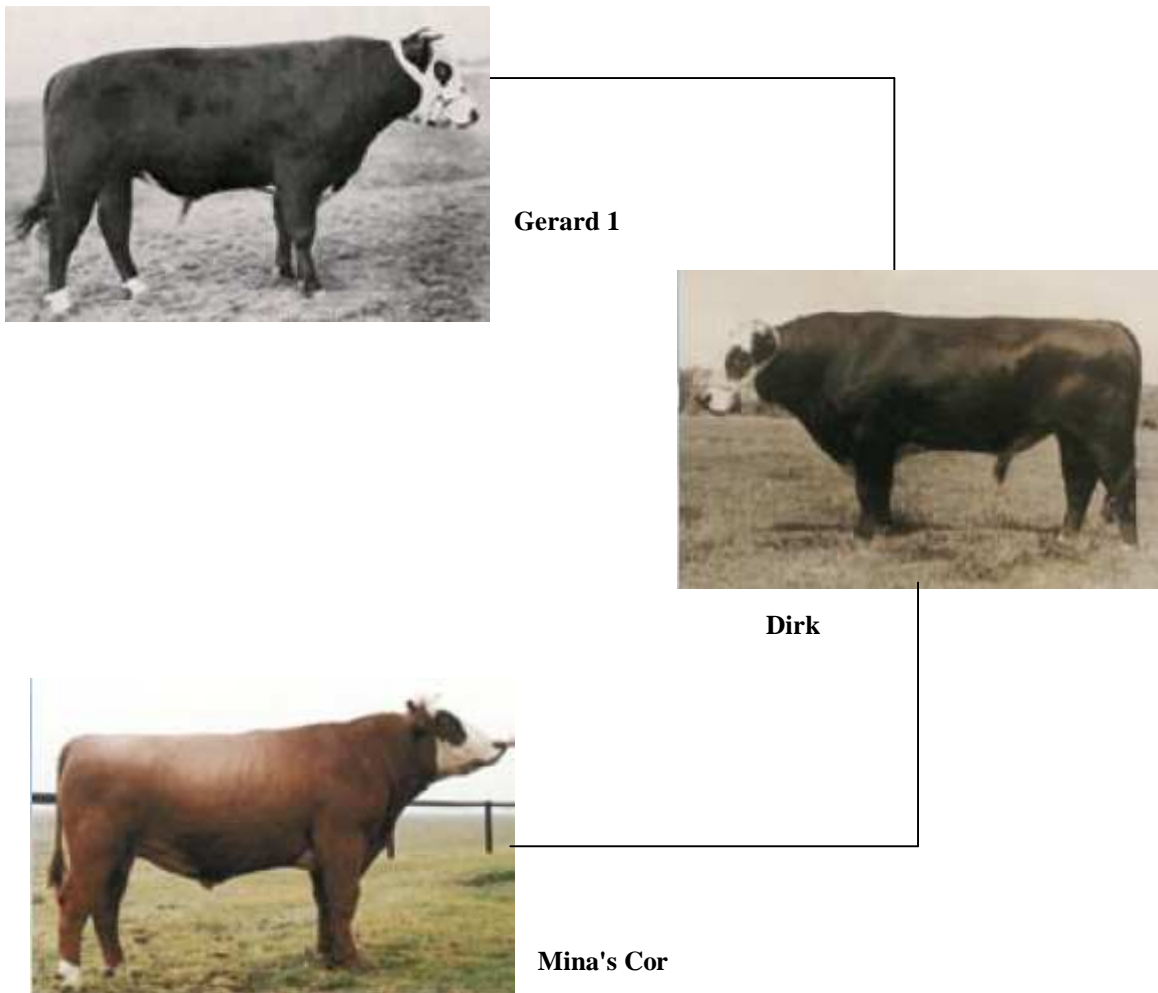
⁴ jaar statistieken NRS

⁵ jaar statistieken NRS

2.1 Stieren

In het jaar 2005 bleek dat er een verdubbeling was van het aantal stieren dat beschikbaar was voor de KI van 2 naar 4. er zijn diverse KI verenigingen die Sperma van stieren aanbieden aan de veehouders, dit zijn CR-Delta en KI-Samen. Bij CR-Delta is er sperma beschikbaar van 39 stieren rood en zwart blaar en bij KI-Samen van 5 stieren. Veel stieren zijn op de een of andere manier familie van elkaar doordat vroeger veel dezelfde dieren zijn gebruikt. Als er gekeken wordt naar de afstamming van de dieren aangeboden door KI-Samen is er te zien dat er toch wel een lijn is gevolgd bij de stieren die nu beschikbaar zijn, dit zelfde was ook waar te nemen bij de roodblaar dieren van CR-Delta, veel dezelfde namen kwamen hier voor. Voor deze kleine groep is de Merker selectie heel interessant om het aantal dieren te behouden. Er kan zo een gerichte selectie gemaakt worden voor de stierkeuze. Het probleem hierbij is echter dat er geen eigen standaard is voor de blaarkoppen, deze worden altijd neer gezet ten op zichten van de MRIJ basis, iets wat een vertekend beeld geeft.

Figuur 2 ontwikkeling van de blaarkop stieren door de jaren heen.⁶

⁶ poster blaarkop bloedlijnen door het de Veteelt.

Hoofdstuk 3 Inteelt

Bij een populatie die vrij klein is (zoals bij de blaarkop het geval is) is de kans op inteelt groot, dit omdat er niet veel nieuwe dieren beschikbaar komen voor de fokkerij, en alleen goede dieren vel ingezet zullen worden. In dit gedeelte van het verslag zullen de gevolgen van inteelt worden belicht. Ook zal er een idee gegeven worden van aantallen dieren die nodig zijn om een populatie gezond te houden.

3.1 Gevolgen van inteelt

Voordat men kan praten over de gunstige/ ongunstige gevolgen van inteelt is het belangrijk te weten wanneer er sprake is van inteelt. Er is sprake van inteelt als twee verwante dieren met elkaar gepaard worden⁷.

3.1.1 gunstige gevolgen inteelt.

Door grote mate van inteelt kan homozygotie ontstaan.

Als een dier homozygoot is voor goede (gewenste) eigenschappen dan is dit gunstig. Zeker als het dier gepaard wordt met een ander dier dat ook homozygoot is voor deze eigenschap. Deze dieren geven beiden een deel van deze goede eigenschap door aan de nakomeling, die dan ook weer beschikt over deze gunstige eigenschap.

3.1.2 ongunstige gevolgen inteelt.

Het verhaal wat hierboven beschreven wordt kan natuurlijk ook heel goed opgaan voor een ongewenste eigenschap of zelfs wel een gebrek .

Een ander probleem dat op treedt bij inteelt is de zogenaamde inteelt depressie. Als een dier voor een eigenschap heterozygoot is dan is de kans groot aanwezig dat de twee aanwezige allelen elkaar versterken. Dit is het dominantie-effect, het wordt ook wel heterosis genoemd als het gaat om meerdere eigenschappen. Als een dier (door inteelt) voor veel eigenschappen homozygoot is dan gaat dit dominantie-effect verloren tot minder dan gemiddeld, dan wordt er gesproken van een inteelt depressie. Een derde effect van inteelt is het afnemen van de genetische spreiding in een populatie. De dieren gaan genetische heel veel op elkaar lijken en dit heeft ongunstige invloed op de genetische vooruitgang.

3.2 Voorkomen van inteelt.

Inteelt kan voorkomen worden door er voor te zorgen dat verwanten niet met elkaar paren. Soms is dit gemakkelijker gezegd dan gedaan. Vooral in kleine populaties is dit moeilijk te voorkomen. Het belangrijkste is dan ervoor te zorgen dat het zo lang mogelijk uitgesteld wordt zodat de inteelt toename kleiner is. De maximaal aanvaarde inteelt toename is 1% per generatie. Komen de waarden hierboven dan is de kans op gebreken en ongewenste eigenschappen groter.

Uit een onderzoek dat is uitgevoerd⁸ bij paarden blijkt dat er om aan deze gestelde eis van maximaal 1% inteelt toename tenminste 15 hengsten moeten zijn bij 100 merries, voor een hengst minder moeten er 91 extra merries gehouden worden. Bij twee hengsten minder is het al niet mogelijk om de inteelt toename op de 1% te houden. Wat hierbij wel opgemerkt moet

⁷ <http://www.szh.nl/index.php?id=186,317,0,0,1,0>

⁸ E. Kanis, A. Groen, L. Elving. Waarom tenminste 15 hengsten en 100 merries. Van de commissie erkenning en toezicht paarden fokkerij.

worden is dat de gestelde waarden geen garantie bieden dat er geen inteelt plaats vindt. Als de ene hengst meer gebruikt wordt dan de andere, of dat er toch verwante dieren gepaard worden is er toch nog inteelt mogelijk.

3.3 Inteelt in de Blaarkop fokkerij.

In de jaren 80 van de vorige eeuw is de blaarkop onder grote druk komen te staan. Dit heeft alles te maken met de Holsteinisatie die zich toen voltrok. Enkele boeren zijn de blaarkop trouw gebleven en nu met de opkomst van de biologische landbouw begint de blaarkop weer een aantrekkelijk ras te worden. De originele blaarkop zoals hij aan het begin van de vorige eeuw voorkwam is verdwenen. Hij is meer melktypischer geworden. Dit door inkruisen met Holstein koeien. Door de afname van het aantal blaarkopen in de loop van de vorige eeuw kwamen er ook minder stieren beschikbaar en werden de stieren heel veel gebruikt. Dieren uit de lijn (met name de Prins van Fritema-lijn via Prins>Beatrix Prins>Florian van De Har>Italië's Peter>Italië's Paul en diens nakomelingen en via Victor van Rijn Noord>Hilda's Victor e.a. In de bijlagen zit een stamboom om aan te geven hoe de familie lijnen lopen. Uit onderzoek onder diverse veehouders is gebleken dat zij vinden dat er geen specifieke inteelt problemen zijn waar te nemen op dit moment, dit houdt niet in dat er voor de toekomst opgeld moet worden dat dezelfde lijnen niet te veel worden gebruikt. Uit berekening van de European Association for Animal Production (EAAP) uit 2001 blijkt dat de inteeltpercentage bij de blaarkop 0,34%⁹ lag, dit betekent dat de inteelt toename niet boven de 1% lag. In 2005 waren er 4 stieren beschikbaar voor de KI dit is ten opzichte van andere rassen erg laag maar voor de blaarkop betekent het een verdubbeling.

Een manier om de inteelt beperkt te houden is onderzoek te doen naar genen van de dieren, doormiddel van DNA-onderzoek. Zo kan er gekeken worden naar de beste kruisingen. Ook kan er gekeken worden naar de voorraad sperma die aanwezig is bij het Centrum voor Genetische bronnen in Nederland (CGN). Bij het CGN zijn in totaal 1250.000 dosissen sperma van Nederlandse runderen opgeslagen. 7000 daarvan zijn van Blaarkop stieren, afkomstig van 40 verschillende dieren. Van deze dosissen is het goed mogelijk dat sperma tussen zit van een stier die niet veel gebruikt is in de fokkerij en van wie er dus weinig of geen nakomelingen rondlopen. Dit sperma zou dan kunnen dienen als bloedverversing in de populatie, en ter voorkoming van grote mate van inteelt.

Ook de ontwikkelingen als de Merker techniek kunnen gunstig zijn voor de fokkerij van de blaarkop. Zo kan er heel selectief naar stieren gekeken worden en kunnen alleen de beste en de minst verwante gebruikt worden voor de fokkerij.

⁹ T. de Ruig, Blaarkop, Het onderzoek naar de meest gewenste blaarkop. Aug 2006 pag. 9

Hoofdstuk 4 Fokprogramma's

4.1 doel van een fokprogramma

Fokprogramma's zorgen voor het verlies of het behoud van genetische diversiteit binnen een populatie. Vroeger werd er op het gevoel gefokt door veehouder, waarbij veel gelet werd op het uiterlijk. Met de komst van verschillende voortplantingstechnieken kwam de fokkerij en dus ook de fokprogramma's in een stroomversnelling.

4.2 Fokprogramma Blaarkoppen

Het blaarkop rund werd vroeger gefokt op zijn vlees en melk kwaliteiten, met de komst van de Holstein koeien werd alleen de melkproductie belangrijk en verdwenen de blaarkop uit de weilanden.

Met de opkomst van de biologische melkveehouderij werd ook de blaarkop weer interessant. Het wordt omschreven als een sober ras dat goede prestaties laat zien bij rantsoenen waar een Holstein koe niet mee om kan gaan.

Een fokprogramma voor de Groninger Blaarkop kan gericht zijn op verschillende facetten, zoals behoud van genetische diversiteit, productie of fokken op authentieke raseigenschappen. Dit is helemaal afhankelijk van het fokdoel van de veehouder.

4.2.1 Behoud van genetische diversiteit.

Zoals al eerder aangegeven is de populatie blaarkoppen in Nederland klein. Een blaarkop wordt zuiver genoemd als hij/ zij tenminste 87,5% blaarkop bloed heeft. Sommige veehouders gebruiken ook blaarkop stieren op niet blaarkop koeien waardoor er een koe ontstaat die een blaarkop aftekening heeft, maar niet opgenomen wordt als blaarkop.

Een fokprogramma dat gericht is op het behoud kijkt in grote mate naar de verwantschap tussen dieren en in mindere mate naar de exterieur en productie kenmerken. In dit fokprogramma is het belangrijk dat er een goede registratie is. Hierin moet worden bijgehouden welke dieren er met elkaar gepaard worden. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door een programma als SAP. Hierin kan een stieradvies worden gegeven waarin ook het inteelt percentage wordt verwerkt, er kan dan vanuit het BRS gezegd worden een inteelt toename van 1% per generatie vinden wij genoeg, het mag niet meer worden, dan kan dit ingevoerd worden en dan berekend het programma een goede stierkeuze. Dit kan er wel toe leiden dat er voor sommige koeien helemaal geen advies meer mogelijk is. Bij deze dieren zal men zich moeten afvragen wat er mee gedaan moet worden, of de norm versoepelen of de dieren uitsluiten van de fokkerij, maar met de huidige populatie is dat misschien niet verstandig. Wat een uiterste mogelijkheid is, is dat er geput wordt uit de databank van het CGN.

4.2.2 Fokken op productie

Fokken op productie kan worden bewerkstelligt door de dieren te selecteren die aan de top van de populatie staan. Dit zijn bij de koeien die de beste melkgift of gehalten hebben, en bij de stieren de dieren te gebruiken die de beste verwachtingswaarde hebben voor die eigenschap. Hierin is een afhankelijk factor het fokdoel van de veehouder, de een wil goede gehalten en nog een ander wil het allebei. Een kant tekening die hierbij gemaakt moet worden is wel dat als alle veehouders hetzelfde fokdoel voor ogen hebben dit kan leiden tot het

gebruik van veel dezelfde stieren, dit brengt de genetische diversiteit van de populatie weer in gevaar. Er zijn veehouders die fokken op productie passen een soort van verdringingskruising toe door HF stieren te gebruiken, om zo de productie te verhogen. Enkele veehouders gaan hiermee door totdat ze zuivere HF populatie hebben, terwijl anderen toch weer terug gaan naar de blaarkop. Dit kan men doen om de blaarkop melktypischer te maken, of om de bijvoorbeeld de productie te verhogen

4.2.3 Fokken op authentieke eigenschappen.

Er zijn ook veehouders die fokken op dieren die heel dicht staan bij de oorspronkelijke vorm van de blaarkop. De oorspronkelijke blaarkop is een dier dat nogal zwaar gespierd was, maar er waren ook dieren die melktypischer waren. De benen en klauwen waren goed en hard. De huidige blaarkop heeft nog steeds de meeste van de oorspronkelijke eigenschappen de vlees en melk, ook worden ze geroemd om de robuustheid en het sobere karakter.

4.3 aandachtspunten

De blaarkop is een kleine populatie, waarbij het grootste gevaar is het gevaar op inteelt. Binnen de Nederlandse melkveehouderij is er weinig draagvlak voor het behoud van de blaarkop, zij zijn gericht op een hoge melkproductie en daarvoor is de blaarkop niet het meest geschikte ras. Maar ook het inkruisen met blaarkop bloed gebeurt maar sporadisch. Dit komt omdat voor veel melkveehouders de blaarkop niet interessant genoeg is. Ook wordt het blaarkopras niet gesimuleerd vanuit de Nederlandse KI-verenigingen, waar buitenlandse KI verenigingen hun eigen rassen flink promoten, waardoor ze ook in het buitenland terechtkomen. Dit heeft ervoor gezorgd dat er in Heino Montbeliardes getest worden als lage kosten koe, terwijl de blaarkop ook heel goed in dit programma had mee kunnen draaien, maar het ras was niet commercieel genoeg.

Ook de fokwaarden schatting die gedaan wordt is niet optimaal. Ze worden berekend op MRY basis en daarna omgerekend. Het ras heeft geen eigen standaard waaraan getoetst kan worden, ze worden dus vergeleken met HF koeien, dit geeft een heel vertekend beeld omdat het twee verschillende rassen zijn met hun eigen specifieke kenmerken. Dit zorgt ervoor dat er weinig tot geen dieren naar de keuringen komen dat ze het op moeten nemen tegen HF koeien die de standaard vormen in Nederland.

Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen.

In allee voorgaande hoofdstukken is een beeld gegeven van de blaarkoppen in Nederland, wat zijn de problemen, wat zijn knelpunten en waar liggen de kansen. In dit hoofdstukken worden de voorgaande hoofdstukken aan elkaar gekoppeld en worden er aanbevelingen gegeven om tot een goed fokprogramma te komen.

5.1 gegevens verzameling.

Zoals al gezegd zijn er van de blaarkop geen echt betrouwbare gegeven omtrent fokwaarden beschikbaar, dit omdat er voor de blaarkop geen standaard is. Er zou vanuit het Blaarkop Syndicaat zelf een standaard ontwikkeld kunnen worden. Vorig jaar is er vanuit de Blaarkop stichting een onderzoek gedaan door een studente van het Van Hall Larenstein, wat de veehouders zien als meest gewenste blaarkop. Hieruit is een totaal plaatje ontstaan waaraan blaarkoppen getoetst kunnen worden. Dit kan dan gedaan worden door een foktechnische commissie.¹⁰ Omdat een stamboek te duur is en te veel tijd kost.

Ook is het belangrijk dat er gegevens omtrent inteelt en paring worden bijgehouden en dat er aan de bel getrokken wordt als er in bepaalde lijnen te veel inteelt optreedt, omdat dit gevaar kan opleveren voor de gezondheid van de dieren maar ook voor de genetische spreiding binnen de populatie. Het makkelijkst kan hier voor een programma gebruikt worden dat de beste paring geeft met inbegrip van een inteelt percentage per generatie.

5.2 Genetische spreiding behouden.

De populatie blaarkoppen is klein, en bepaalde familie lijnen zijn in het verleden veel gebruikt. Dit heeft invloed op de genetische spreiding. Het inteelt percentage van de blaarkop lag in 2001 op 0,34%. Dit is nog aanvaardbaar, maar het moet niet te sterk gaan stijgen. Het behoud van een genetisch gezonde populatie kan worden bewerkstelligt door goed op te letten welke paringen worden uitgevoerd, en er ook toezicht op te laten uitvoeren. Veel boeren gebruiken nog zelf dekkende stieren die zelf gefokt zijn, de kans is dus aanwezig dat via deze manier de inteelt in de populatie toeneemt. Het is voor deze boeren verstandiger zich te laten registreren, zodat er onderling geruild kan worden tussen stieren zodat de kans op inteelt kleiner wordt. Ook kan er vanuit de Blaarkop Stichting informatie gegeven worden wat het gevaar is van inteelt en hoe het voorkomen kan worden.

Als allerlaatste redmiddel is er nog de genenbank, waar 7000 dosissen sperma liggen opgeslagen van 40 verschillende dieren. Er kan op die manier geprobeerd worden meer spreiding in de populatie te krijgen. Maar dit moet wel als laatste redmiddel worden gezien.

5.3 Promotie van het ras

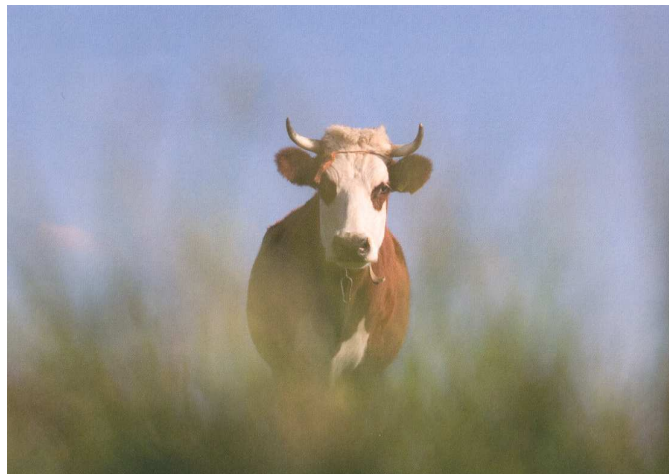
De blaarkop is een van de weinige originele Nederlandse rassen. In plaats van ze te bestempelen als niet interessant, zou men trots moeten zijn op het ras. Hier ligt een groot punt voor de blaarkop houders en ook voor de blaarkop stichting, draag het rund een warm hart toe en stimuleer mensen betrokken te raken bij het dier, dat zo typisch Nederlands is. De organisaties die actief zijn bij het behoud van het rund zullen moeten lobbyen bij de grote organisaties om de blaarkop op de kaart te zetten als ra, hoewel de populatie klein is zijn de boeren die met het ras werken enthousiast. Als er bij de KI-stations meer bereidwilligheid is

¹⁰ T. de Ruig, 2006. Blaarkop, het onderzoek naar de meest gewenst blaarkop.

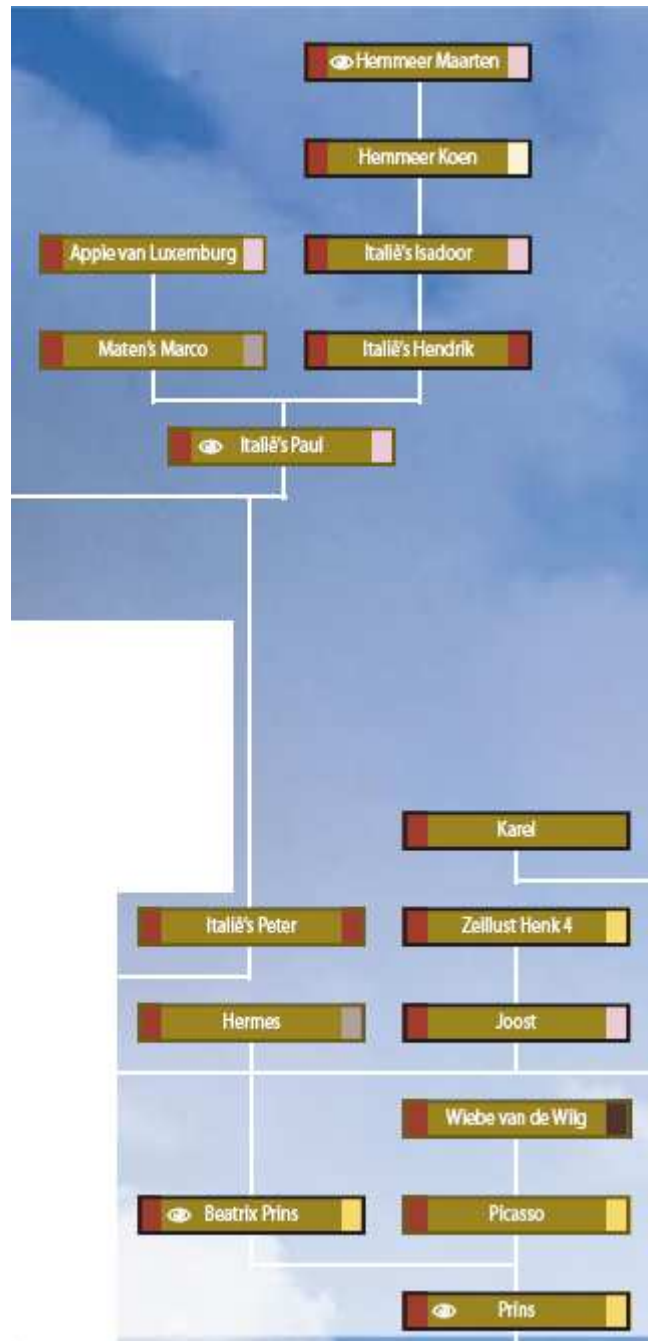
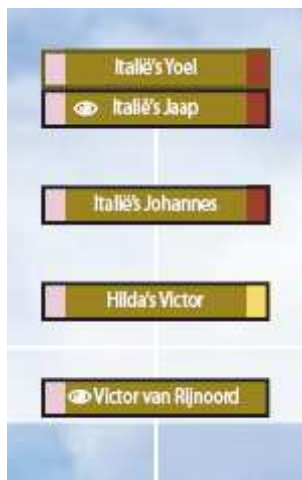
omtrent de blaarkop dan is het mogelijk om verder acties hierbij te organiseren zoals keuringen op de NRM, dit is helaas alleen maar mogelijk als ook de grote KI-organisaties betrokken zijn bij het rund.

Uit bovenstaande wordt duidelijk dat er zeker toekomst is voor een gezonde blaarkop populatie. Uit de cijfers blijkt dat er nu 4 stieren goedgekeurd zijn voor de KI, dit is natuurlijk niet veel en het zwaartepunt zal dan zeker ook moeten liggen bij het voorkomen van inteelt, doormiddel van goede controle. Het probleem echter is wie wordt hier verantwoordelijk voor, de KI-organisaties zijn niet geïnteresseerd in de blaarkop omdat het commercieel niet interessant is En een stamboek oprichten voor de blaarkop is te bewerkelijk, aan gezien veel veehouders voor de blaarkop kiezen omdat het een makkelijke koe is.

Een ander punt wat zeker van belang is dat de het houden van blaarkoppen zich moet ontworstelen van het stempel hobbydieren. Veehouders die werken met blaarkop ras zijn vaak enthousiaste liefhebbers van de blaarkop die het ras voor uitsterven willen behoeden,. Een andere grote groep veehouders zijn de biologische mensen die het dier roemen om zijn sobere karakter. Waar veel aandacht aan besteed zal moeten worden is een goede administratie voor de paringen, maar zeker ook voor ge geboren dieren, aangezien lang niet alle boeren meedoen aan de melkcontrole of al hun gegevens door geven zij niet alle cijfers omtrent de huidige populatie te bepalen. Wil men een goed inzicht krijgen hoe het zit met de familie relaties, dan moeten alle veehouders aangeschreven/ gesproken worden om hun medewerking te verlenen aan het behoud van dit oude Nederlandse ras. Als men gaat samenwerken dan is er heel veel mogelijk.

Bijlage 1 Inteelt

Deze twee figuren laten zien hoe de familie lijnen van beide in het hoofdstuk genoemde families lopen.

Bronnen

Geschreven literatuur

D.L. Bakker, Rundvee, 1948. uit: Een land vol vee. A. Fokkinga pagina 25
T. de Ruig. 2006. Blaarkop, het onderzoek naar de meest gewenst blaarkop.
E. Kanis, A. Groen, L. Elving. Waarom tenminste 15 hengsten en 100 merries. Van de commissie erkenning en toezicht paarden fokkerij.
poster blaarkop bloedlijnen door het de Veeteelt.

Internet pagina's

www.nrs.nl

www.szh.nl

<http://www.petermaas.nl/extinct/speciesinfo/oeros.htm>

<http://www.szh.nl/index.php?id=186.317.0.0.1.0>

Jaar statistieken NRS